

Blik op de Ardennen

TOERISME BELGISCH LUXEMBURG

De ARDENNEN, waar
FIETSERS thuis zijn

.....
BLIKVANGER

TE WINNEN!
FIETSPACKS
en TICKETS voor
FESTIVALS

De STRAATTHEATERFESTIVALS

De SMAKEN van HIER

De site van MONTAUBAN
en hedendaagse kunst

M

tussen
& hede

DE ARDENNEN ANDERS

Tekst: **Françoise Lutgen** en **Jacques Cornerotte**

Gaat u op wandel in de buurt van Montauban, klim dan naar het rotspunt tegenover de resten van de oude metaalfabriek. U zal ontdekken dat deze site eeuwenlang en bijna doorlopend bewoond werd. Volgens de legende vonden de vier Heemskinderen, die op de vlucht waren voor de toorn van de keizer, hier een schuilplaats. Sindsdien dwaalt een dame in het wit hier eenzaam rond, tijdens maanloze nachten, op zoek naar een schat.

Sinds enkele jaren heeft ook de hedendaagse kunst hier een eigen plek. Het kader heeft dan ook zijn gelijke niet als decor voor gewaagd beeldend werk. Dit zo vredige landschap leent zich wonderwel voor de creativiteit van kunstenaars die enkele maanden lang de ruimte innemen. Beelden, installaties, vlechtwerk, ... trek van ontdekking naar verbazing in Montauban.

ONTAUBAN

gallo-romeins
endaagse kunst

Eerste planschets van C. Brodzki

Het Lapidair museum

Hier omringen meer dan 2000 jaren u

De site is ideaal om zich bij gevaar te verschansen. Ze is omgeven door diepe valleien en is natuurlijk beschermd. Er zijn drie opeenvolgende periodes van bewoning bekend. Een aantal opgravingscampagnes legden elementen bloot die doen denken aan een eerste inrichting vanaf het begin van de tweede ijzertijd, wat archeologen het La Tène-tijdperk noemen (tussen 450 en 25 v. Chr.). Het is het hoogtepunt van de Keltische beschaving vóór de woelige tijden van de Romeinse verovering en de Germaanse invallen. Vanaf eind de derde eeuw en tot begin de achtste eeuw, is bescherming nodig tegen al het burgerlijk en militair geweld, dat zich geregeld voordoet in Trier. En dus wordt een nieuwe omwalling gebouwd met blokken van grafmonumenten die door machtige aristocratische families uit de streek werden opgetrokken.

Op het einde van het eerste millennium wordt een donjon gebouwd op het uiterste rotspunt. Op bepaalde plaatsen zijn de muren meer dan drie meter dik en rusten ze op hergebruikte blokken, waaronder een militaire mijlpaal van tijdens het bewind van Claudius. Eén van de opschriften vermeldt de precieze afstand tussen Stabulum (Etalle) en Trier (Augusta Treverorum).

Een plek vol geschiedenis

Op de site vinden eind de zeventiende eeuw voor het eerst opgravingen plaats. Toen komen al onvermoede schatten aan de oppervlakte. In die tijd draait de fabriek van Montauban-Bas op volle toeren. De smelterijen produceren een zeer goed ijzer en maken gebruik van de Gros Ruisseau en de vijvers om hun blaasbalgen en affinagesmederij aan

te drijven. Ze benutten ook het erts dat in de streek en het nabije woud ontgonnen wordt. Naar verluidt zouden de kanonballen die tijdens de Krimoorlog op Sebastopol vielen, hier gefabriceerd zijn.

In 1858 valt alles stil. De staalbewerking in het Maasbekken, die een stuk moderner is en aangedreven wordt door steenkool, betekent de ondergang van onze kleine fabrieken. Gelukkig werd niet alles afgebroken: het versterkte huis van de hoogovenbaas, de oude kolenhal en het kleine kantoor dat eind de negentiende eeuw werd opgetrokken, zijn er nog altijd.

Maar nu terug naar Montauban-Haut. Tussen 1913 en 1914 trekken twee historici van de streek, abt Dubois en Antoine Verhulst, de aandacht van het jonge Jubelmuseum op het belang van de locaties. Een eerste opgravingscampagne legt een twintigtal gesculpteerde blokken bloot die naar Brussel zullen vertrekken. Hun studie spoort het jonge Gaumese museum aan om op deze weg verder te gaan.

Bob Verschueren

Het Lapidair museum - Binnen

Reconstructie van de oogstmachine van de Trevieren

Stéphanie Jacques

Constantin Brodzki

Vanaf 1952 zet Joseph Mertens, uitvinder van de oude Gallo-Romeinse afspanning van Chameleux (Florenville), twee campagnes op in Montauban. Weer worden gesculpteerde blokken ontdekt. In 1958 onthullen de boringen dit keer grafstenen. Op één van de blokken staat de beroemde oogstmachine van de Trevieren. Eindelijk ontdekken historici hoe het tuig dat Plinius en Palladius in de eerste en de vierde eeuw beschreven, er echt uitziet.

Een verrassend enthousiasme

Deze ontdekking veroorzaakt een even plotse als onwaarschijnlijke toeloop naar Montauban. De nationale pers stort zich op het nieuws. 'Time' en 'Life' sturen zelfs journalisten naar Montauban. Edmond Fouss, conservator van het Gaumees museum, is opgetogen over de belangstelling voor de site. Hij zou graag hebben dat de opgegraven stenen op deze site zelf een mooie plaats zouden krijgen. Wie zal het omhulsel voor deze belangrijke getuigen uit de oudheid in de Gaume ontwerpen?

Wording van het 'lapidair' museum

Om de sommen die toegekend werden aan de wereldtentoonstelling van 1958 te compenseren, kent het Ministerie van Cultuur subsidies toe voor de financiering van culturele projecten in de provincies.

Edmond Fouss maakt van deze meevaller gebruik om een jonge architect aan te spreken die onder meer het dak van het Congolees paviljoen op de Heizel tekende. Zijn ontwerpen voor het toekomstige museum van Montauban vallen meteen in de smaak bij Fouss. Op de site die eind 1959 beschermd werd, was geen stromend water en ook geen

elektriciteit. Er was ook geen sprake van om zomaar installaties aan te brengen. Om de visuele impact te beperken, bedenkt Constantin Brodzki eerst een groot parallellepipedum dat een uitzicht op 180 graden op de site biedt. Fouss is onmiddellijk verkocht, maar de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen is dat veel minder. Een lid van de genoemde Commissie stelt voor om het gebouw onder te graven in een helling van het terrein, met de aanleg van grote raampartijen die het nodige daglicht zouden binnenlaten. Zo zal de integriteit van de site bewaard blijven. De optie betekent een verregaande uitzuivering. De toegang loopt langs een buitentrapp die letterlijk de grond in gaat. De verlichting van de gesculpteerde stenen wordt zorgvuldig bestudeerd, om niet van buitenaf te zien te zijn, maar om verlicht te worden door het licht dat loodrecht binnenvalt en het rijkelijk decor extra tot zijn recht zal doen komen. Het museum wordt in 1960 ingehuldigd. In 2010 werd Constantin Brodzki tijdens een kleine ontroerende plechtigheid gehuldigd voor zijn werk, dat nog geen dag ouder lijkt. Sinds drie jaar krijgen in de zomer vreemde installaties een plaats op de site. Het zijn grote en onwaarschijnlijke spelen van constructies die hier en daar op ruïnes strandden, plantaardige composities die van nergens lijken te komen ...

Elk jaar bewandelen honderden bezoekers het ruwe pad dat naar de top van de uitloper leidt. Het Gaumees museum en de gemeente Etalle brachten duidingsborden aan die de geschiedenis van de locatie schetsen. Op verzoek organiseert het pedagogisch team van het museum rondleidingen. Tegelijk onderhoudt het ook de hele site en geloof ons, dat is niet niks!

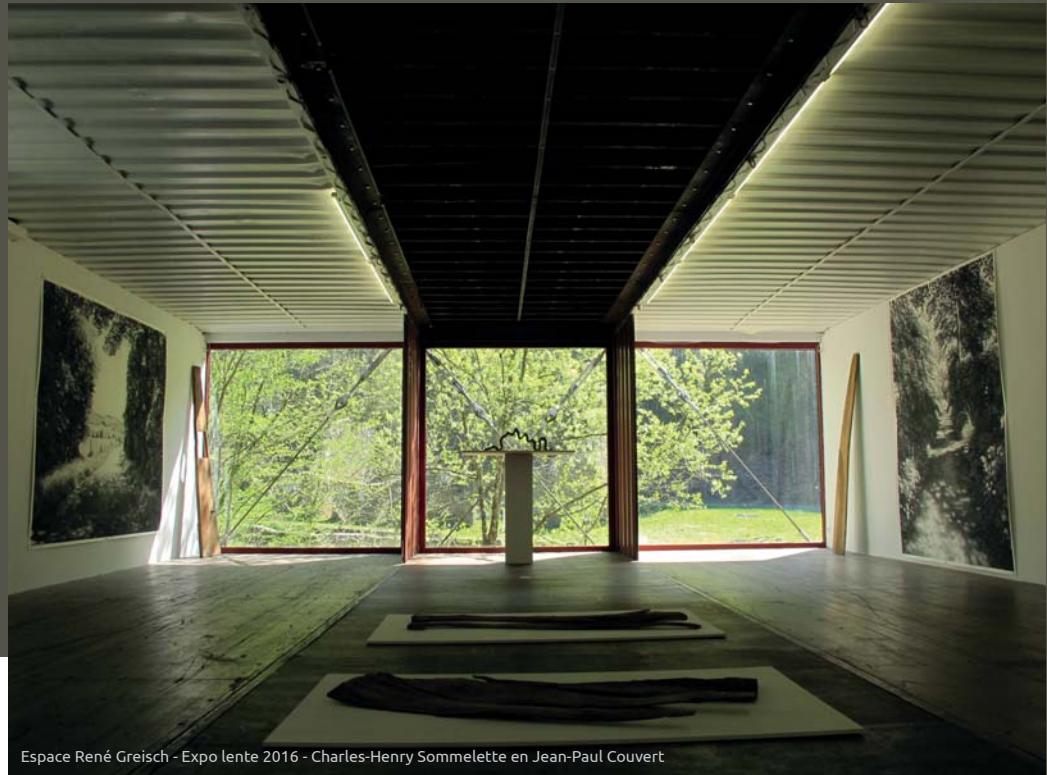
www.museesgaumais.be

Yvette Goncette

Jean-Paul Couvert

Espace René Greisch - Expo lente 2016 - Charles-Henry Sommelette en Jean-Paul Couvert

Een nieuwe adem op een zinderende site

Het Centre d'Art Contemporain du Luxembourg Belge (CACLB - Centrum voor Hedendaagse Kunst van Belgisch Luxemburg), was aanvankelijk gehuisvest in La Grange du Faing in Jamoigne, om in 2007 te verhuizen naar Montauban.

Vanaf de lente tot de herfst krijgt dit stukje natuur en erfgoed van de Gaume een nieuwe dimensie, onder de impuls van tijdelijke en originele creaties van hedendaagse kunstenaars. Deze installaties ontmoeten en verrassen, bevragen de site terwijl ze er poëtisch en treffend in passen. De creaties worden ingebed in de natuur, in de vallei van de Gros Ruisseau en zijn vijvers, pal tussen en rond de overblijfselen van de oude smederijen, of langs de weg die naar het Lapidair Museum loopt. Andere werken (schilderijen/beelden/gravures/videofilmpjes ...) worden in gesloten ruimtes gehuisvest: soms in het Lapidair museum zelf, altijd in de intieme ruimtes van het kleine kantoor van de oude smederijen en, sinds 2014, in de prachtige **ESPACE RENÉ GREISCH**.

« L'art, c'est le plus court chemin
de l'homme à l'homme »
André Malraux

'ESPACE RENE GREISCH'

Een gewaagde, geïntegreerde infrastructuur/sculptuur

Het originele idee van de containers is te danken aan Alain Schmitz, artistiek directeur van het CACLB. Een ongewone, niet erg dure, vaste maar toch mobiele optie op termijn die hij zeer moedig heeft verdedigd (containers als tentoonstellingsruimte, dat schokte er meer dan één in het begin). Vandaag krijgt deze realisatie echter bijval van iedereen. Het beginidee werd al snel ontwikkeld door het Architecten- en studiebureau Greisch uit Luik, dat beroemd is voor zijn geavanceerde architecturale verwezenlijkingen, zoals het viaduct van Millau. Het Bureau Greisch werkte gratis aan het project van Montauban, dat moet zeker benadrukt worden.

Deze vier zeecontainers tot een prachtige kruisvormige structuur schikken, was al een uitdaging van formaat en zeker niet de enige. Eerst slagen in de technische krachtoer van een stevige montage van transportelementen die niet voor bouw bestemd waren (3,8 ton en 12 m lang voor elke container), en tegelijk het ensemble licht en in evenwicht houden. Daarna volgde een al even belangrijk onderdeel, namelijk de kunstenaars en bezoekers interessante tentoonstellingsruimtes bieden met veel licht, met de aanleg van een architecturaal volume in een uitgezuiverde esthetische belijning en dat harmonieus past in de bosrijke omgeving.

Alain Schmitz, waarom vier containers in kruisvorm? *“Het zou een kruis zijn als ik het moest dragen, ik zie het eerder als een +!”*

De uitdaging is meer dan geslaagd! Zowel de kunstenaars als de bezoekers zijn opgetogen over de roodkleurige (de oorspronkelijke tint van de containers) archi-sculptuur, die tegelijk opvalt tussen het groen rondom en er in opgaat. Wie de werken op de eerste verdieping bezoekt, die in een prachtig daglicht baden, belandt in de omgevende natuur en hangt als het ware in de omliggende bomen. Tegelijk geniet u van een duikzicht op een groot deel van de oude gieterijen en vijvers. De werken die op de site staan, kunnen ook vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden, voor een telkens nieuwe aanblik naargelang de plek waar de bezoekers staan.

'Bureau des Forges' en 'Halle au charbon'

Ondersteuning, verspreiding en promotie van de hedendaagse kunst in Belgisch Luxemburg

Het team van het CACLB is klein, maar efficiënt en bruist van passie. De drie belangrijkste spelers zijn Alain Schmitz, die niet meer moet voorgesteld, en zijn twee kostbare medewerkers Audrey Vrydags en Stéphanie Kerckaert.

De opdrachten van het CACLB? *“Wij willen op de eerste plaats dat een gevarieerd publiek toegang krijgt tot de werken die voorgesteld worden, dat het uitgedragen imago universeel is, dat iedereen er zich kan in vinden. Onze opdracht is natuurlijk zowel de doorknede liefhebbers van hedendaagse kunst als de bezoekers van de archeologische site verwelkomen, evengoed als de wandelaars – het bos van Montauban is wondermooi – toeristen die graag natuur met tentoonstellingen combineren ... Onze wens is dat de mensen uit de buurt de locatie innemen, ze zich toe-eigenen en er als vanzelf in bewegen.”*

Voert het CACLB nog andere acties of activiteiten uit? *“We hebben pedagogische, reizende tentoonstellingen voor scholen opgezet. Ze hebben de vorm van 24 geschakelde borden met illustraties, vergezeld van werken op klein formaat. De eerste heet “L'artiste interroge” (de kunstenaar stelt vragen) en biedt meer inzicht in de aanpak van hedendaagse kunstenaars via negen thema's: kleur, materiaal, vorm/trek/teken, het landschap, de natuur en zijn elementen, de cultuur en het geheugen, de ruimte, het licht en de beweging, de mens en zijn activiteiten. De tweede draait rond het thema ‘Schrijven in de kunst’ (l'Ecriture dans l'art). Elk jaar organiseert het CACLB lezingen en bezoeken aan tentoonstellingen voor groepen. Ook artistieke workshops zijn hoogtepunten in het seizoen. Dit jaar staan een workshop rond ijzer gieten en elektro-textiel op het programma.”*

Denmark

Tinka Pittoors

De tentoonstellingen van het CACLB zijn tijdelijk, maar hebt u ook een vaste collectie? "In de twintig jaar dat het centrum bestaat, werd een artotheek uitgebouwd. Deze omvat zowat zeventig werken in klein formaat, die de kunstenaars hebben geschonken. Deze beelden, schilderijen, tekeningen en foto's begeleiden de pedagogische ontmoetingen en kunnen voor diverse tentoonstellingen uitgeleend worden. We hebben in de bibliotheek ook meer dan 1000 werken over hedendaagse kunst. Al deze werken liggen ter inzage op het kantoor van het CACLB in Etalle."

Welk concreet onthaal kunnen bezoekers verwachten?

"De openluchtsite is voor iedereen open. Hier kunnen bezoekers het hele jaar door terecht. In de zomer is de toegang tot de tentoonstellingen binnen gratis, elke namiddag van vrijdag tot en met zondag (tussen 14.30 en 18 uur of na afspraak). Vrijwillige kenners verwelkomen en informeren de nieuwsgierige en soms ook verbaasde bezoekers en helpen ze om het werk van de voorgestelde kunstenaars beter te begrijpen. Nadien maakt iedereen zijn keuze, houdt ervan of niet, ... Door de mensen te informeren, hopen we dat ze zo ook de smaak te pakken krijgen en nog andere tentoonstellingen willen zien!"

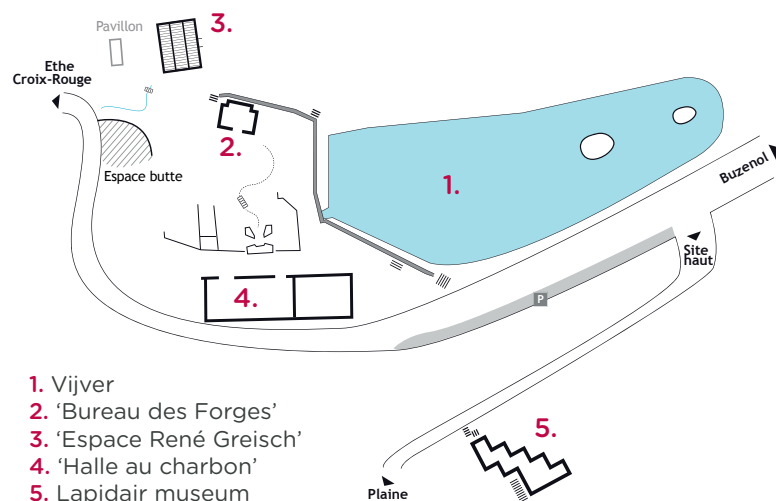

Buzenol - C4

CENTRE D'ART CONTEMPORAIN DU LUXEMBOURG BELGE - CACLB

rue de Montauban
B-6743 Buzenol (Etalle)
+32 (0)63 22 99 85
info@caclb.be

www.caclb.be

1. Vijver
2. 'Bureau des Forges'
3. 'Espace René Greisch'
4. 'Halle au charbon'
5. Lapidair museum

TENTOONSTELLINGEN ZOMER HERFST 2016

9/07 > 23/10 - **BUITENRUIMTES**

Beneden: Kris Fierens (installatie) en Bernard Gilbert (installatie) - samenwerking met de Galerie Triangle Bleu (Stavelot)

Boven: Laurent Trazegnies (installatie)

9/07 > 4/09 - **ESPACE RENÉ GREISCH EN BUREAU DES FORGES**

Tinka Pittoors (installatie) - Kris Fierens (installatie/zeefdruk) - Bernard Gilbert (schilderij) - Commissaris van de tentoonstelling: Galerie Triangle Bleu (Stavelot)

17/09 > 23/10

ESPACE RENÉ GREISCH: Théo Van Bergen (schilderij/tekening) en Audrey Laurent (installatie/tekening)

BUREAU DES FORGES: Denmark (installaties)

Aurelie Slonina - "Mauvaises herbes"

Jan Rzewski

EEN MOOI WEEKEND DAT CULTUUR EN NATUUR COMBINEERT?

De dingen ruimer bekijken en afwisselen.

Niet alleen is het CACLB omringd door een uitzonderlijke natuur, het biedt ook het voordeel dat het op minder dan 10 minuten van de afrit 'Habay-la-Neuve' gelegen is (snelweg E411 - afrit 29).

Vergast uzelf dus eens op een week-endje 'hedendaagse kunst', tussen **Metz en zijn Centre Pompidou** (op een uurtje van Habay), **Luxemburg en het**

MUDAM (op 30 minuten van Habay), met het CACLB van Montauban als vertrekpunt. Verwacht u aan een boeiend, afwisselend kunstparcours van hoog niveau, tussen stad en platteland.

U kunt ook kiezen voor een meer idyllische route langs de wegen van de Gaume, tussen **Orval en zijn abdij, Avioth en zijn basiliek** ((de Gaume aan Franse kant), **de Gaumese musea van Virton, Montquintin** en... Montauban, natuurlijk.

Een hongertje?

Op naar Fratin, op ongeveer 3 km van Montauban, waar **Le POINT B'arts** gevestigd is. Deze oude hoeve werd omgebouwd tot bar en serveert snacks. Er is ook een concert- en tentoonstellingsruimte. Michel verwelkomt u er in een Gaumese sfeer, rond een lekker glaasje. *"Hier geen wifi, praat gewoon met elkaar."* Op zondagnamiddag is er telkens een gratis concertje.

LE POINT B'ARTS
rue du Magenot, 15
B-6740 Fratin (Etalle)
+32 (0)495 94 70 93
 Le POINT B'arts

Het is gloednieuw en kakelvers en het ligt naast Le POINT B'arts... het heet restaurant **Lady Green**. De plek voor een keuken met de smaak van verse en bioproducten, volgens de principes van de 'levende voeding'. Of hoe gastronomie kan samengaan met doordacht gezond eten!

LE LADY GREEN
rue de Magenot, 15 Bte 1
B-6740 Fratin (Etalle)
+32 (0)497 44 14 10
www.ladygreen.be

In Ethe kunt u in de streekbistro '**Au Cœur de La Gaume**' smullen van regionale gerechten, tussen de mooie stenen muren die zo typisch zijn voor deze Gaumese ferme.

AU CŒUR DE LA GAUME
rue Docteur Hustin, 51
B-6760 Ethe
+32 (0)63 58 18 04
schmitz.maryvonne@yahoo.be
www.resto.com/aucoeurdelagaume

*« Faire la bonne chose,
au bon endroit, au bon moment,
tout l'art est là. »*

Joseph Beuys